

Slovo k povzbuzení na neděli 31. srpna 2025, na **22. neděli v mezidobí** – C
Biblická čtení: Sir 3,19nn; Ž 68; Žid 12,18-19.22-24a; Lk 14,1.7-14

Milé sestry, milí bratři,

jedním ze spojujících témat dnešního prvního a evangelijního čtení je **pokora**. V úryvku ze starozákonní knihy Sirachovcovy o ní slyšíme formou mudroslovného napomenutí, v evangeliu v podobě jakéhosi podobenství.

K **evangelijnímu úryvku** možná stojí za to připomenout celkem jasnou věc, že je třeba se **vyhnout** takové **interpretaci** Ježíšových slov «Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen», která by z projevů pokory činila **kalkul** k následnému **vyvýšení**. Vybírat si poslední místa s cílem, abychom byli následně pozváni na místo první, není pochopitelně žádná pokora, nýbrž účelová **vypočítavost**, a tím pádem i **faleš**.

Nějaké případné pozdější vyvýšení – snad v duchu podobenství – může být jen **darem**. Vlastně nechtěným, a hlavně neplánovaným ovocem skutečné pokory.

Ježíšovo slovo chce **varovat** pyšné a vypočítavé. A potěšit utištěné, ty skutečně poslední.

Zkusme se proto zastavit nad tím, co by mělo být základem, podstatou opravdové **pokory**. Zkusme začít samotným **pojmem**, jménem, v němž se odráží obsah vyřčeného, zkusme si trochu **zahrát se slovy**. Vždyť Boží slovo je také slovo.

Jak známo, latinsky se pokora se řekne **humilitas**. Už v samotném slově slyšíme **humus**, „půdu“, „zemí“. Od ní, od země – jako **„při zemi jsoucí“** – je **humilitas**, „pokora“ skutečně odvozena. Podobně jako sám **homo**, „člověk“, „ze země vzatý“. Už i hebrejský **Ádám**, „člověk“, „Adam“ je odvozený od **adamá**, „země“.

Řecky se pokora řekne **tapeinofrosyné**. Což také připomíná její sepjetí se zemí, doslova znamená „skloněnost“, skloněnost člověka k zemi.

Pokora je něčím, co **drží člověka při zemi**, a to v tom nejlepším slova smyslu. Člověk je ze země vzatý, k zemi patří. **Pokora** ho drží při zemi, **v reálu**, bychom řekli dnes. Pokora je **pravda**, jak se často říkává.

Pokora je **opakem pýchy**. Ta se řecky řekne **hybris** či **megalopsychia**, latinsky **superbia**. Pýcha je něco hybridního, **nepatřičného** ke skutečnému lidství.

Pyšný je ten, kdo o sobě smýšlí a sám sebe vidí jako **jsoucího super** (či **supra**) **omnia et omnes**, tedy **jsoucího „nade všechno a všechny“**. Nebo aspoň nad něco a některé. Pyšný je ten, který si o sobě prostě myslí, že je víc, že je nějak **„super“**, a to **na úkor** ostatních. Že je nad Bohem i ostatními lidmi a nad celým světem. Pyšný člověk je vždy nějak **megalomanský**. Celý svět, a nakonec i Boha pokládá za cestu ke svém sebe **uskutečnění**, za jakési servisní entity svého vlastního života a uspokojení. Proto je pyšný člověk vskutku hybridní.

Pokorný – jak vyplývá už ze samotného jména – naopak dobře ví, že je **jen člověkem**, a podle toho se snaží také žít. Pokorný si je vědom, že je bytostně stejný jako **všichni ostatní lidé**, jeho bratři a sestry. **Ne víc, ne méně**. Pokorný ví a žije, ať už to reflektuje s jakoukoli mírou náboženského poznání a vyznání, že je jen **tvorem**, Božím stvořením, nepatrnou částí světa.

Pokorný člověk proto také chápe své osobní **talenty**, svou genetickou výbavu a predispozici **ne** jako svou vlastní **zásluhu**, ale jen jako **danost** v něm samém individualizované lidské přirozenosti. Tedy jako dar, dar nezasloužený, v posledku **dar Boží**.

Pokorný člověk prostě přijal za své, že **není nadčlověk a už vůbec ne nad-Bůh**. A podle toho se také snaží **žít, vztahovat a jednat**.

Tak tolik snad trocha hry se slovy, trocha **teorie**...

Co však můžeme a snad i máme **učinít** pro to, aby se teorie pokory stala i **praxí** našeho **života**, abychom aspoň nějak **zpokorněli**? Ptát se tak mají **zejména** ti z nás, kteří by zpokornět potřebovali, neboť svou nepokorou **otravují** svět, vztahy a lidi kolem sebe.

Pochopitelně, v první řadě jsou to naše vlastní **chyby, pády, nedokonalosti, slabosti, neschopnosti**, ale také **křehkosti** či **ohroženosti** a nakonec sama **smrtelnost**, které by nás měly činit **pokornějšími**. Přinejmenším v tom smyslu, že na jejich základě bychom si měli **uvědomit**, ba přímo existenčně **prožít**, že **nejsme** ani **dokonalí**, ani **všemohoucí** a ani **vševědoucí**, že nejsme ani **nadlidé** a už vůbec ne **nad-Bohové**. Že nejsme **věční**. Ale že **jsme** naopak **slabí** a **koneční**, stejně jako ostatní lidé, a že i proto **potřebujeme** pomoc, pochopení a odpuštění. **Boží i lidské**.

Jedním z projevů takového **zpokornění**, jeho prvním znamením by pak mělo být pochopitelně větší **milosrdenství** k druhým, touha **pochopit** bližní, snaha je **mít rád** i navzdory jejich slabostech či protivnostem. Když přeci svých vlastních máme dost.

Ale **vedle** této známé „negativní cesty“ existuje – spolu s bezpočtem dalších – ještě jiná **cesta**, jiná **inspirace k pokoře**. Je někdy **vlastní lidem**, kteří právě třeba i v něčem **vynikli**, mnoho **poznali** a **probádali**, něco těžkého v životě statečně **překonali**, něco velkého **vykonali**. I když se třeba (okolní) svět o jejich velikosti a síle nikdy toho moc nedověděl. Ti nejlepší z lidí leckdy zůstali a stále zůstávají světu skoro neznámí. Ostatně někdy i ti nejznámější a nejpopulárnější zůstali nějak **nejpokornějšími**.

Asi to neplatí absolutně, ale všem jim musí být nějak společné to, že se dokázali **nadchnout pro** něco, pro co žili. Pro něco, co je **mimo ně** či dokonce **nad nimi**: Pro Boha, pro ideál, pro poznávanou skutečnost, pro dobro, pro druhého člověka a pro svět. Jsou to ti lidé, kteří dokážou **pro něco a někoho** žít, jednat, **přízpůsobovat** jim vlastní život. Jsou schopni s radostí **žít pro** někoho a pro něco, co je přesahuje, co nejsou jen oni.

A i to je, věřím, nějak dovedlo **k pokoře**. Schopnost **se nadchnout**: pro Boha (Lásku), pro druhého člověka a pro svět, pro to dobré, pravdivé a krásné, tedy to Boží ve světě, **vede totiž k pokoře**. Protože schopnost se nadchnout pro někoho a něco jiného, než je člověk sám, otevírá nitro člověka Transcendentnu, Bohu. A ten je vždy nekonečně lepší a dokonalejší než my.

Schopnost nadšení má tak potenciál **vyvést** člověka **ze zajetí sebe** samého. A zároveň ho drží **při zemi, v reálu**, protože dává zakusit, kým je, člověkem. A i to, že **není sám**. Že vedle nás a s námi jsou ostatní **lidé** a kolem že je celý **svět**. Že nejsme ani nejlepší, ani vševědoucí, ani dokonalí. A že je nad námi všemi **Bůh**.

Pokora a proexistence, pokora a nadšení, pokora a víra tak spolu **souvisí**.

Že **obě cesty k pokoře** – poznání vlastní slabosti i schopnost se nadchnout pro Boha, dobro, krásu, druhé lidi i svět – jsou **schůdné** a že je dobré se po nich **vydat**, nám ukázali mnozí. Jedinečně i **světec**, jehož památku jsme měli ve čtvrtek, svatý **Augustin**. Bylo to přeci právě **poznání vlastní slabosti a nadšení pro Boha**, které ho po letech hledání a bloudění **dokázaly** zpokornět, otevřít se Bohu i lidem a stát se **křesťanem**. Aby pak jako **teolog** tak velkolepě **vyzpíval** krásu nezasloužené Boží milosti a jako **biskup** v severoafrickém Hippo dokázal **milosrdně** jednat s hříšníky a přijímat je zpět do církve.

«Ó věčná pravdo, pravdivá lásko, láskyhodná věčnosti! Ty jsi můj Bůh, po tobě toužím dnem i nocí. Jakmile jsem tě poznal, pozdvihl jsi mě, abych viděl, že je něco, co bych měl vidět... A zasáhl jsi svým mocným světlem můj slabý zrak a já jsem se zachvěl láskou a hrůzou... Pozdě jsem si tě zamiloval, krásno tak dávná, a přece tak nová... Tys volal, křičel a prorazil mou hluchotu; tys zářil, svítil a zahnal mou slepotu; tys vydával vůni a já jsem ji vdechl, a teď dychtím po tobě; okusil jsem, a nyní lačním a žízním; ty ses mne dotkl, a já hořím touhou po tvém pokoji» jsou známá slova **Augustinových Vyznání**...